

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนานวัตกรรมสังคม

วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

เลขที่ 52/437 หมู่บ้านเมืองเอก ถนนพหลโยธิน ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

การบุกเบิกธุรกิจเพื่อสังคมคู่ขนานสวัสดิการชุมชน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

ความเป็นมา

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลท่างาม อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2551 มีสมาชิกครอบคลุมทั้ง 11 หมู่บ้าน จากสมาชิกเริ่มต้น 379 คน ปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2563) มีสมาชิกคงเหลือทั้งหมด 1,524 คน คิดเป็น 36% ของประชากรตำบลซึ่งมีอยู่จริงจำนวน 4,230 คน มีเงินกองทุนสะสมรวมทั้งสิ้น 11,252,304.57 บาท

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลท่างาม มีการจัดบริการสวัสดิการต่อสมาชิกด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเกิด แก่ เจ็บ และการเสียชีวิต เป็นกองทุนที่มีแหล่งรายได้มาจากการระดมเงินจากสมาชิก การสมทบจากองค์การบริหารส่วนตำบลท่างาม สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และการสนับสนุนจากภาคเอกชน เป็นกองทุนที่มีการริเริ่มขยายกรอบการดำเนินงานจากงานบริการสังคมไปสู่การจัดการงานด้านเศรษฐกิจชุมชนในกิจการต่าง ๆ เช่น สวัสดิการกั๊ยืมเพื่อการเกษตรกรรม การทำธุรกิจน้ำดื่ม ธุรกิจร้านอาหาร

กิจกรรม

สวัสดิการกั๊ยืมทางเกษตรกรรม เป็นกองทุนร่วมกันระหว่างกองทุนสวัสดิการฯ ด้วยเงิน 250,000 บาท กับกองทุนใบหยกเพื่อฟื้นฟูผู้ประสบภัยพิบัติตำบลท่างาม ซึ่งเป็นธุรกิจภาคเอกชนในวงเงิน 1,300,000 บาท จัดตั้งเป็นกองทุนหมุนเวียนเพื่อฟื้นฟูผู้ประสบภัยพิบัติจากเหตุกามน้ำท่วมใหญ่ปี พ.ศ. 2554 ในตำบลท่างาม เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกองทุนฯ ด้วยการจัดหาเมล็ดพันธุ์พืช ปุ๋ย และยากำจัดศัตรูพืชในราคาถูก โดยให้สมาชิกได้กั๊ยืมรายละไม่เกิน 50,000 บาทต่อคน คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 0.25 บาทต่อเดือน นอกจากนี้ยังมีการจัดสวัสดิการประกอบอาชีพในโครงการ “เกษตรกรรมยุคใหม่” ให้กับสมาชิก ในการปลูกมะนาวกล้วย พืชผักสวนครัว อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 50 สตางค์ต่อเดือน (ปลอดดอกเบี้ย 12 เดือน)

การประสานกองทุนใบหยกเพื่อฟื้นฟูผู้ประสบภัยพิบัติตำบลท่างาม ของตำบลท่างาม เป็นกองทุนย่อยของกองทุนสวัสดิการฯ ที่บริการให้กั๊ยืมเงินเพื่อเจาะบ่อบาดาล อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 50 สตางค์ต่อเดือน (ปลอดดอกเบี้ย 12 เดือน) จัดซื้อเครื่องสีข้าวชุมชน เพื่อให้บริการสีข้าวในราคาถูก และยังได้มีการทำความร่วมมือกับกลุ่มใบหยก ร้านค้า ร้านอาหารในพื้นที่ตำบลท่างาม ทำหน้าที่เป็นกลไกทางการตลาดเพื่อรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร (กล้วย มะนาว ผักสวนครัว ฯลฯ) ของสมาชิก

การลงทุนธุรกิจเพื่อสังคมของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลท่างาม ในการผลิตน้ำดื่ม ในวงเงิน 750,000 บาท (เงินของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลท่างาม) โดยองค์การบริหารส่วนตำบลท่างาม สนับสนุนในเรื่องของสถานที่ และค่าสาธารณูปโภค ภายใต้ชื่อ “น้ำดื่มท่างาม” มีการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ จำนวน 4 คน ในค่าจ้างวันละ 300 บาท/คน/ต่อวัน กำไรจากการประกอบการของธุรกิจน้ำดื่มจะนำไปใช้จ่ายสมทบกองทุน

สวัสดิการชุมชน เป็นกิจการที่จัดให้คนในชุมชนเข้าถึงน้ำดื่มที่สะอาด ปลอดภัย และหาซื้อได้ในราคาถูกกว่าท้องตลาด รวมทั้งเป็นผลิตภัณฑ์แจกน้ำดื่ม “ท่างาม” ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ตำบลท่างาม หรือยามเกิดภัยพิบัติ

อีกหนึ่งการลงทุนธุรกิจเพื่อสังคมของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลท่างาม คือ ร้านกาแฟ โดยจัดงบประมาณ 200,000 บาท จัดตั้งร้านกาแฟ เครื่องดื่ม และผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนตำบลท่างาม โดยจัดระบบการจ้างงาน 2 อัตราจากส่วนแบ่งของรายได้จากการขายร้อยละ 20 กำไรจากการประกอบการจะเป็นรายได้สมทบเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลท่างาม

ความสำเร็จ

นับตั้งแต่จัดให้มีบริการสวัสดิการกู้ยืมทางเกษตรกรรมจนถึงปัจจุบัน ได้จัดให้บริการกู้ยืมต่อสมาชิกไปจำนวน 1,200,000 บาท เป็นการให้การช่วยเหลือต่อสมาชิก ทำให้สมาชิกเหล่านั้นมีทุนสำหรับการประกอบการในกิจการต่าง ๆ การบริการให้กู้ยืมเงินเพื่อเจาะบ่อบาดาล มีสมาชิกได้รับบริการนี้ไปจำนวน 17 ครั้งเรือน เพื่อเป็นการจัดหาแหล่งน้ำสนับสนุนการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ธุรกิจน้ำดื่ม สามารถส่งสมทบให้กับกองทุนได้ทั้งสิ้น 160,000 บาท (ตั้งแต่จัดตั้งจนถึงปัจจุบัน) เฉลี่ยปีละ 20,000 บาท เช่นเดียวกับร้านกาแฟได้สร้างรายได้สมทบให้กับกองทุนได้ทั้งสิ้น 100,000 บาท (ตั้งแต่จัดตั้งจนถึงปัจจุบัน) เฉลี่ยปีละ 12,500 บาท

ความใหม่-ความสามารถ

ความสำเร็จจากการริเริ่มบริการงานของกองทุนของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลท่างามทั้ง (1) บริการสวัสดิการการกู้ยืมทางการเกษตร (2) การเจาะบ่อบาดาล (3) ธุรกิจน้ำดื่ม (4) ร้านกาแฟ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการขยายบริการสวัสดิการชุมชนจากงานเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นบริการสวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ โดย 2 เรื่องแรก เป็นผลประโยชน์โดยตรงสำหรับสมาชิกที่มีความประสงค์กู้ยืม และ 2 เรื่องหลังเป็นการเพิ่มช่องทางสร้างรายได้สมทบกองทุนสวัสดิการแบบพึ่งพารายได้จากการประกอบการแบบวิสาหกิจ

กรณีกองทุนไอบหยก เป็นความใหม่-ความสามารถของการทำงานร่วมกันแบบ 3 ภาคส่วน คือ องค์การบริหารส่วนตำบล (ภาครัฐ) บริษัทไอบหยก (ภาคเอกชน) และกองทุนสวัสดิการชุมชน (ภาคชุมชน) ที่ร่วมพัฒนาการกู้ยืมไปเพิ่มความสามารถในการฟื้นฟูเศรษฐกิจจากการประสบภัยและการพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับงานด้านเกษตรกรรม กรณีของการริเริ่มธุรกิจน้ำดื่มและร้านกาแฟ เป็นความใหม่-ความสามารถที่สร้างรายได้ ให้กับกองทุน เป็นช่องทางของรายได้เพิ่มจาก (1) การสมทบของภาครัฐ (2) การระดมของสมาชิก และ (3) การประกอบวิสาหกิจชุมชน (และยังมีการจ้างงานขึ้นในชุมชนอีกด้วย)

ผลต่อการเปลี่ยนแปลง

การทำงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลท่างาม ได้สร้างนวัตกรรมสังคมในด้านของการบริหารจัดการขึ้นเป็นตัวอย่างของการริเริ่ม และเป็นกลไกที่พื่อนำไปสู่การจัดการประเด็นทางเศรษฐกิจและสังคมได้เป็นอย่างดี เป็นตัวอย่างของผลของการทำงานแบบรวมกลุ่มของกองทุนสวัสดิการชุมชน การขยายกรอบการบริการจากเงินแบบเชิงรับ (จากบริการแบบช่วยเหลือกรณีเกิด แก่ เจ็บ ตาย) ไปสู่กิจการเชิงรุกการบริการด้านเศรษฐกิจ และเป็นบริการที่ร่วมดำเนินงานกับภาคเอกชน เป็นความสำเร็จที่เติมทุนจากภาคเอกชนไปสนับสนุนการทำงานที่เข้มแข็งขององค์กรภาคประชาชน (องค์กรร่วมของ อบต.และองค์กรชุมชน) ในขณะที่การประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนทั้งธุรกิจน้ำดื่มและร้านกาแฟ ก็เป็นการสร้างรายได้สมทบเข้ากองทุนจากการริเริ่มงานของตัวเอง

.....

สำนักประสานเครือข่ายสวัสดิการชุมชน
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
ตุลาคม 2563